

Vlaamse buitenlandse handel in 2017

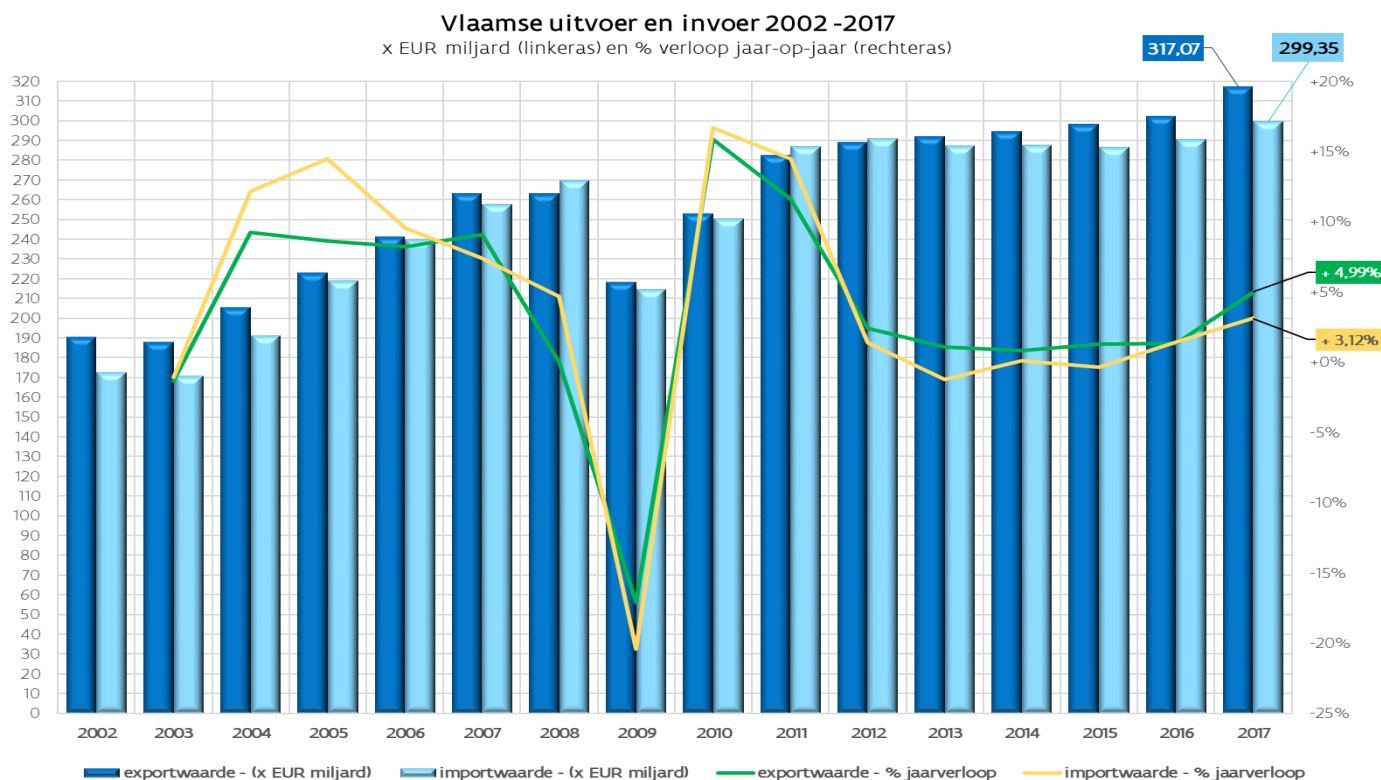
uitvoer: +5,0%; invoer +3,1%

In de slotmaand van 2017 heeft de Vlaamse wereldwijde maandexport alweer een behoorlijk positief cijfer laten optekenen: de stijging tegenover december 2016 was dan misschien minimaal (+0,6%), maar met 24,93 miljard euro aan maanduitvoer werd wel het hoogste decemberpeil ooit bereikt sinds 2002.

Samen met het exportrecord in november en het bijna-record in oktober kwam de laatstekwartaalexport in 2017 (Q4) uit op 79,4 miljard euro, meteen ook een vierdekwartaalspiek voor de Vlaamse export na een toename van 3,8% tegenover het gelijknamige kwartaal in 2016.

Het zat er dus stilaan aan te komen dat ook in heel 2017 de **Vlaamse jaaruitvoer** culmineerde in een nieuwe recordwaarde van **317,1 miljard euro**¹ na een toename van afgerond 5% (4,99%) jaar-op-jaar.

Aan de invoerzijde van de goederenbalans noteerde de Vlaamse import **299,4 miljard euro**, **3,1% hoger** dan de 290,3 miljard euro jaarinvoer in 2016 en meteen ook een nieuwe invoerrecord.



Een blik op de Belgische cijfers nog: in 2017 beliepen de nationale uit- en invoer resp. 381 en 360 miljard euro. Jaar-op-jaar steeg de Belgische uitvoer met 6%, terwijl de invoer t.o.v. 2016 5,2% aansterkte.

¹ De aangehaalde cijfers over de buitenlandse handel zijn er volgens het *communautaire concept (CC)*. Die methode neemt ook de waarde van heruitgevoerde fabriekaten – met minder toegevoegde waarde in Vlaanderen – op in de globale exportcijfers. Het *nationale concept (NC)* rekent enkel de uitvoer erbij van exportgoed afkomstig uit de Vlaamse industrie met een hogere regionale toegevoegde waarde. In 2017 zag het verloop van de gecumuleerde Vlaamse NC-cijfers dan ook iets anders uit dan die naar het communautaire concept: **export NC: +7,23%** tegenover 4,99% bij export CC; **import NC: +7,14%** (tegenover +3,12% bij import CC). Bij de overige regio's lieten de cijfers zich als volgt lezen: **Wallonië** (export NC: +9,88% tegenover +8,47% bij export CC; import NC: +8,08% tegenover +3,91% bij import CC); **Brussel** (export NC: +18,12% tegenover +28,73% bij export CC; import NC: +16,53% tegenover +56,64% bij import CC).

Anders dan in 2016 – toen zowel Wallonië (-2,83%) als Brussel (-8,60%) nog negatieve exportcijfers optekenden terwijl enkel Vlaanderen een lichte vooruitgang (+1,33%) boekte – was het in 2017 Vlaanderen met 4,99% de minst hoge exportscore haalde van de drie. Doordat de Waalse jaarexport 8,47% toenam en de Brusselse zelfs 28,73%, stond Vlaanderen in voor **83,22%** van de totale Belgische jaaruitvoer, 0,78 procentpunt minder dan in 2016 (83,99%). De inbreng van Wallonië in de nationale uitvoer haalde 14,24% (i.p.v. 13,91% in 2016), die van Brussel op 2,55% (tegenover 2,10% in 2016).

FLOW	export 2016	export 2017	% jaarverloop export	import 2016	import 2017	% jaarverloop import
LITHUANIA	22 606 991 522	26 429 101 081	+16,91%	24 699 567 671	28 762 952 698	+16,45%
FINLAND	52 053 791 233	60 083 279 878	+15,43%	54 993 604 108	62 042 585 541	+12,82%
SLOVENIA	29 742 415 794	33 984 776 784	+14,26%	27 597 491 439	31 837 948 656	+15,37%
CROATIA	12 489 489 220	14 167 617 902	+13,44%	19 791 223 275	21 891 949 052	+10,61%
GREECE	25 445 028 745	28 854 914 320	+13,40%	44 125 561 467	50 321 676 668	+14,04%
NETHERLANDS	516 248 874 979	577 144 450 463	+11,80%	456 289 654 561	508 372 010 104	+11,41%
POLAND	182 967 217 964	204 419 477 883	+11,72%	178 245 106 695	203 979 958 651	+14,44%
LATVIA	10 979 396 510	12 236 259 686	+11,45%	12 880 453 957	14 870 968 270	+15,45%
BULGARIA	24 021 754 494	26 577 260 938	+10,64%	26 158 651 967	30 172 140 401	+15,34%
PORTUGAL	50 022 262 509	55 068 440 617	+10,09%	61 242 879 697	68 938 343 075	+12,57%
WORLD *	14 825 000	16 308 000	+10,00%	14 973 000	16 651 000	+11,21%
HUNGARY	92 073 192 286	100 559 094 534	+9,22%	84 828 927 755	94 993 647 740	+11,98%
ROMANIA	57 392 359 507	62 612 847 126	+9,10%	67 363 143 530	75 560 909 605	+12,17%
CZECH REPUBLIC	146 999 854 770	159 446 012 992	+8,47%	129 268 115 385	143 367 759 018	+10,91%
SPAIN	262 041 297 812	283 716 331 505	+8,27%	281 056 846 051	310 380 038 061	+10,43%
AUSTRIA	137 409 879 273	148 730 082 744	+8,24%	142 511 948 177	155 648 731 913	+9,22%
ESTONIA	11 897 167 024	12 810 197 377	+7,67%	13 492 954 056	14 727 457 059	+9,15%
SWEDEN	126 015 737 091	135 558 169 780	+7,57%	127 222 131 147	136 211 445 702	+7,07%
EU28	4 860 291 605 226	5 226 055 790 875	+7,53%	4 752 967 015 602	5 131 461 585 735	+7,96%
ITALY	417 268 909 969	448 106 664 115	+7,39%	367 625 794 934	400 658 860 309	+8,99%
EUROZONE (19)	3 762 172 304 244	4 038 061 123 962	+7,33%	3 467 889 359 264	3 772 926 828 163	+8,80%
SLOVAKIA	70 069 534 190	74 867 873 535	+6,85%	68 216 209 484	73 681 401 301	+8,01%
UNITED KINGDOM	370 022 968 855	393 893 647 807	+6,45%	574 908 218 883	570 111 452 485	-0,83%
GERMANY	1 205 488 755 440	1 282 023 886 313	+6,35%	953 760 941 338	1 033 048 613 083	+8,31%
CYPRUS	2 680 558 192	2 842 658 147	+6,05%	7 077 060 580	7 970 887 063	+12,63%
DENMARK	86 136 726 795	90 760 537 951	+5,37%	77 292 137 701	82 245 494 918	+6,41%
FLANDERS	301 995 029 260	317 070 257 327	+4,99%	290 286 811 843	299 347 655 015	+3,12%
FRANCE	453 306 257 697	473 741 770 426	+4,51%	516 968 953 874	552 992 863 890	+6,97%
IRELAND	118 230 301 290	121 059 863 521	+2,39%	73 272 814 544	76 733 348 057	+4,72%
LUXEMBOURG	14 244 872 562	13 927 395 182	-2,23%	19 643 416 951	19 970 269 040	+1,66%
MALTA	2 843 093 826	2 219 030 508	-21,95%	5 783 715 934	5 148 342 314	-10,99%

* x USD million

Bronnen: COMEXT, WTO en NBB-INR

Een exporttoename van 5% in 2017 oogt uiteraard erg behoorlijk, maar is – Europees bekeken – lang niet zo uitzonderlijk of bijzonder. Met de 4,99% toename van zijn uitvoerwaarde in 2017 bleef exporterend Vlaanderen immers een volle 2,5 procentpunten onder de gemiddelde toename van de totaalexport vanuit de **EU-28 (+7,5%)** en dook daarmee eigenlijk pas op in de onderste regionen van het Europese klassement.

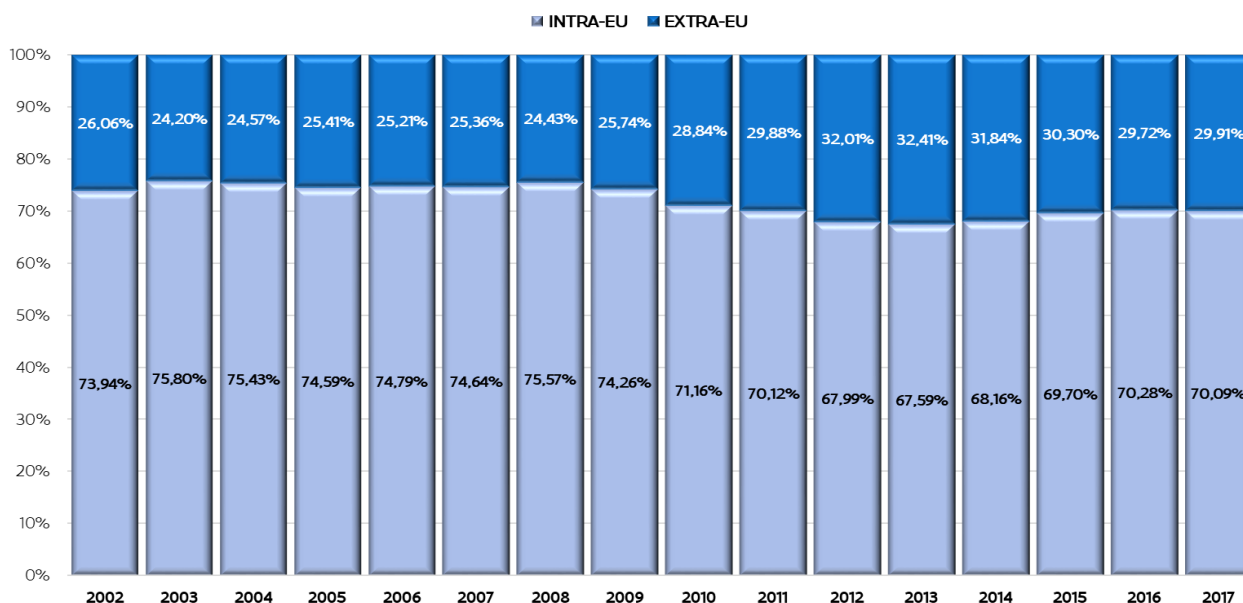
Op **Frankrijk** na (+4,5%), pakten de exportresultaten van de buurlanden iets tot heel wat beter uit dan de +4,99% voor Vlaanderen: **Duitsland** (+6,4%), **Verenigd Koninkrijk** (+6,5%) en **Nederland** (+11,8%).

Volgens voorlopige cijfers voor de **wereldgoederenhandel** zou de toename van de mondiale export in 2017 zelfs een volle **10%** belopen, het dubbele van wat Vlaanderen aan meeruitvoer optekende. Ook de stijging van de Vlaamse **invoer (+3,12%)** lag onder het stijgingsgemiddelde van de totale EU-invoer in 2017 (**+7,96%**).

Toch moet erbij gezegd dat – net als voor Vlaanderen – de uitvoerstijgingen in de EU-28 én in de hogergenoemde buurlanden fors werden opgedreven door de sterke waardetoeenames bij de uitvoer van *minerale brandstoffen en aardolieproducten* (55,6 miljard euro meer of +25,3% voor EU in zijn geheel): dat was met name zo in Nederland (+21,72%), binnen de EU brandstoffenexporteur nummer 1 (met 25,94% van de EU-uitvoer ervan), in het Verenigd Koninkrijk, de nummer 2 met +32,86% of 7,8 miljard euro meer brandstoffenexport, al gaven ook *straalmotoren* (+45% of 3,4 miljard meer), *goud, platina en diamant* (+16%) de Britse export een méér dan stevige zet. Hetzelfde fenomeen liet zich daarnaast ook voelen in Duitsland (+14,8%), Spanje (+42,4%) én ook in **Vlaanderen** (+28,3%), in 2017 toch de derde exporteur van *fuels* vanuit de EU-28, goed voor 9,9% van de export ervan. Verder leest u daarover meer.

Vlaamse uitvoer in 2017: EUR 317,1 miljard (+5,0%)

Bestemming Vlaamse export 2017



Vlaamse uitvoer in 2017: EUR 317,1 miljard (+5,0%)

Vlaamse uitvoer 2017					
Continent	2016	2017	% verloop 2016 - 2017	% aandeel 2016	% aandeel 2017
	x EUR miljard		%	%	%
intra-EU	212,24	222,25	+4,72%	70,28%	70,09%
extra-EU	89,76	94,82	+5,64%	29,72%	29,91%
Europa	227,07	239,69	+5,56%	75,19%	75,60%
Europese Unie	212,24	222,25	+4,72%	70,28%	70,09%
Europa overige (Greater Europe)	14,83	17,45	+17,61%	4,91%	5,50%
Azië	35,69	37,02	+3,72%	11,82%	11,67%
Azië overige	26,50	27,41	+3,43%	8,78%	8,65%
Nabije en Midden- Oosten	9,18	9,60	+4,57%	3,04%	3,03%
Amerika	24,89	23,75	-4,56%	8,24%	7,49%
Noord-Amerika	19,52	17,47	-10,47%	6,46%	5,51%
Centraal-Amerika	1,61	1,55	-3,28%	0,53%	0,49%
Zuid-Amerika	3,76	4,73	+25,58%	1,25%	1,49%
Afrika	10,59	11,97	+12,99%	3,51%	3,77%
Noord-Afrika	3,17	3,39	+6,82%	1,05%	1,07%
Afrika overige	7,42	8,58	+15,62%	2,46%	2,71%
Oceanië	1,78	1,85	+4,24%	0,59%	0,58%
Australië en Nieuw- Zeeland	1,73	1,81	+4,47%	0,57%	0,57%
Bijzondere trafiek	1,98	2,79	+40,80%	0,66%	0,88%
WERELD	302	317	+4,99%	100%	100%

Geografisch: intra-communautair (binnen de EU-28)

Het Vlaamse exportaandeel richting **Europese Unie** beloopt inmiddels exact **70,1%**. Dat was 0,2 procentpunt minder dan in 2016 (70,3%). Met **4,7%** meer export naar de EU-28 in 2017, lag de groeiscore op de EU-markt dan ook licht beneden die, behaald op niet-EU-markten (+5,6%) en uiteindelijk ook lager dan de gemiddelde toename van de Vlaamse export in zijn geheel (+5,0%).

De Vlaamse exportgroei naar de overige **EU-lidstaten (+4,7%)** lag dus iets onder het gemiddelde (+5%). Dat was voor een keer niet uitsluitend het werk van onze écht grote EU-klienten uit de toptien, want naar nummer één, **Duitsland**, bleef de uitvoertoename (+4,5%) al meteen een half procentpunt beneden het stijngsgemiddelde. Richting **Frankrijk** nam de uitvoer amper toe (+0,4%). Naar het **Verenigd Koninkrijk** was er een lichte daling (-0,4%), net als naar **Italië** (-1,2%).

Nederland werkte zich in 2017 wél positief in de kijker met een forse uitvoerstijging erheen (+13,7%): onze export ging er zo'n 4,8 miljard euro vooruit, van alle exportmarkten in 2017 overigens de sterkste toename in absolute exportwaarde. *Aardolieproducten* gaven er alweer de doorslag (+1,7 miljard euro of +27%), maar in wezen voltrok de exportstijging zich over zowat heel de lijn (bij 18 van de 22 productgroepen).

Nieuw is ook dat **Nederland** in 2017– met 12,6% exportaandeel – onze tweede exportmarkt is geworden en goed een half miljard euro voorligt op de nieuwe nummer 3, Frankrijk, (12,4% aandeel). 2017 bracht nog meer verandering voor Nederland: in de Vlaamse totaalhandel (in- en uitvoer samen) schopte Nederland het – met 93,4 miljard euro bilaterale handel – tot handelspartner nummer 1, een rol die het in 2017 overnam van Duitsland (met 88,5 miljard euro).

Naar topklient **Duitsland** ging onze export dus 4,5% hoger. Met 2,3 miljard euro meeruitvoer viel het – na Nederland – de grootste exportstijging te beurt, dank zij toenames bij *onedel metaal* (+23,9%; het gros bij *ijzer en staal*, *brandstoffen* (+26,7%) en *kunststoffen* (+9,26%). *Farmaceutica* leden dan weer fors verlies (-24%), net als *diamant* (-19,2%) en *optica en precisieapparatuur* (-16,5%). In **Frankrijk** pakte de exportwinst vrij dunnetjes uit (+0,4%), met weliswaar stijgingen van om en bij de 30% bij *brandstoffen* en *ijzer en staal*, maar ongedaan gemaakt door een even grote procentuele daling bij *organische chemie* (-30% of ruim een miljard euro minder).

Bij de grote EU-klienten tekende onze intra-communautaire export enkel mincijfers op in **Italië** (-1,2%), waar vooral *organische chemie* (-27%) en *farma* (-12,5%) onze exportcijfers er omlaag haalden en in het **Verenigd Koninkrijk** (-0,4%). Naar Groot-Brittannië voerden we in 2017 voor een klein miljard euro minder uit aan *farma* (-20,2%) en *auto's* (-3,8%) en ook de export van *edelstenen/diamant* kreeg het moeilijker (-24,5%).

De export van *aardolieproducten* kende dan weer een pittige stijging (+42,4%), net als die van *kunststoffen* (+6,4%), *machines* (+4,3%), *voeding & dranken* (+3,9%) en zelfs *textiel* (+2,8%, ook al hadden *tapijt* (-7,2%) en *textielstoffen* (-10,6%) het wel degelijk lastig, twee producten die voor hun wereldexport sterk op de Britse markt aangewezen zijn: voor *tapijt* is dat zowat een vierde van Vlaamse wereldexport, voor *textielstoffen* bijna een derde.

Nu men weet dat het VK na een transitieperiode van 21 maanden *post-Brexit* nog zeker tot tot eind 2020 de facto deel blijft uitmaken van de douane-unie, blijft in het hele Brexitproces de waardeverhouding tussen het pond en de euro momenteel het enige tastbare element dat een impact kan hebben op de Vlaamse exportcijfers naar het VK. Sinds het Brexitreferendum op 23 juni 2016 is het Britse pond in anderhalf jaar tijd – tot eind 2017 – een kleine 15 % van zijn waarde verloren tegenover o.a. de euro. Dat maakt uiteraard ook de import uit Vlaanderen duurder voor de Britten en het kan niet uitgesloten worden dat dat prijzeffect in welbepaalde sommige sectoren al een (negatieve) impact kan hebben gehad op de uitvoer in 2017, maar globaal bekeken is het exporverlies naar het VK tot nog toe erg beperkt gebleven tot een dip van niet eens een halve procent (-0,4%).

Als 4^e klant, goed voor 8,8% van onze totaaluitvoer is en blijft het VK vanzelfsprekend een erg belangrijke markt voor onze regio; van alle EU-exporteurs is enkel Ierland voor nóg afhankelijker van de Britse markt dan Vlaanderen.

De volgende EU-markten staken er qua exportgroei in 2017 zichtbaar bovenuit: **Spanje** – op 7 i.p.v op 8 in 2016 – verraste met een exportstijging van liefst 8,3% en stijgingen over heel de lijn: *wagens* (+13,4%), *brandstoffen* (+40%), *machines* (+15,9%), *kunststoffen* (+10%) en *organische chemie* (+14,8%). Enkel *farma* (-27,9%) en *optica- en precisieapparatuur* (-10,7%) leden er in 2017 exportverlies.

In **Polen** liep onze export nog beter (+10,8%) met een veralgemeende stijging, maar het sterkst bij *wagens*, *kunststoffen*, *chemie* en *metalen*. Richting **Zweden** (+9,02%) was zo goed als de volledige uitvoerstijging toe te schrijven aan ruim 1/5 meer uitvoer van *transportmaterieel*, goed voor bijna 43% van de Vlaamse uitvoer ernaartoe.

Geografisch: extra-communautair (buiten de EU-28)

Buiten de EU-28 boekte de Vlaamse export in 2017 een iets hogere toename (+5,8%) dan het algemene jaarresultaat (+5%). Daardoor dikte het aandeel van de Vlaamse totaaluitvoer dat naar markten buiten de Europese Unie werd verscheept aan tot 29,9%, wat 0,2 procentpunt hoger was dan in 2016 (29,7%).

De **Europese markten buiten de EU** kregen, globaal gezien, 2,6 miljard euro meer Vlaamse uitvoer binnen (+17,6%), dank zij de fraaie exportresultaten bij de 3 grootste markten daar, m.n. **Zwitserland** (+22,2%), **Turkije** (+18,9%), maar ook **Rusland** (+11%), resp. derde, zesde en twaalfde op de landenlijst met wereldwijd de sterkst gestegen jaarexport in 2017.

Naar **Zwitserland** (+22,2% of 1,05 miljard euro meeruitvoer) zaten de volgende productklassen in 2017 bij de sterkste groeiers: *organische chemie* (+98%) en *farma* (+124%); stonden in voor zowat de totale exportmeerwaarde, met als enig noemenswaardig verlies bij *edelgesteente en -metaal* (-5,6%), al was het niet *diamant* maar *goud* dat aan export moest inboeten.

In 2017 kwam de export naar **Turkije** heel sterk uit de hoek (+18,9%, de op 2 na sterkste stijging in 2017 binnen de top 20) met vooral *ijzer en staal* (+44,4%) *farma* (+51,7%), *wagens* (+55,2%) en *organische chemie* (+25,6%). Enkel de afzet van *machines* verslaptte er wat (-4,6%).

In 2017 kwam **Rusland** (+11%) voor op de lijst met de meest aanzienlijke exportstijgingen. Zij het dan vrij onderaan, toch was de exportklim vrij egaal gespreid over het gros van de gewichtige sectoren, samen goed voor liefst 84% van de totale afzet. De toename was het meest frappant bij *chemie en farma* (+16,5%), *wagens* (+51%), *machines en mechanica* (+9,7%), *kunststoffen* (15,7%), *textiel* (+31,5%) en – *vreemd genoeg* – ook *plantaardige producten* (+40,4%), waaronder vooral de uitvoerwaarde van *fruit* in 2017 ruim *verviervoudigde*. Dat terwijl in 2017 de globale uitvoer van (verwerkte) voeding naar Rusland dan weer 9% achteruitging.

Dat mag enigszins vreemd lijken aangezien Rusland Europese *agrovoedingsproducten* nog altijd op de zwarte importlijst heeft staan (al zeker tot eind 2018). Van *vlees* (-35,3%) en *zuivel* (-89,8%) verdampte de export verder tot zowat nihil. Van *groente* (+27,3%) en *fruit* (x4; overwegend *bessensoorten*) en *bereide vleesproducten* ging de export in 2017 wel vooruit, maar of het daarbij gaat om een structurele herneming van de export valt niet sluitend te beantwoorden.

In dat verband: het gros van het Vlaamse exportfruit erheen is allicht herlabeld en doorgevoerd importfruit dat o.a. via Servië, Bosnië-Herzegovina doorreist naar Rusland of nog of Wit-Rusland waarmee het sinds 2010 een douane-unie vormt, samen met Kazachstan, Armenië en Kirgizië.

Een licht verlies leed onze uitvoer naar **Noorwegen** in 2017 (-0,94%), ook al waren het enkel *organische* (-53,3%) en *anorganische* (-23,5%) *chemie en brandstoffen* (-337,5%) die onze export nipt onderuit haalden, want in het gros van de sectoren – zij het niet de allergrootste – ging de export dan weer wel behoorlijk vooruit.

In 2017 was **Amerika** (-4,6%) het enige continent waar de Vlaamse jaarexport rode cijfers liet noteren. Verder inzoomend bleek dat in **Noord-Amerika** de uitvoer nog een heel stuk verder was teruggelopen dan dat (-10,5%), wat ons uiteindelijk bij de **Verenigde Staten** brengt, waar onze jaaruitvoer een knauw kreeg van maar liefst 13,9% of welgeteld 2,46 miljard euro minder dan in 2016.

Megaverliezen vielen er bij *organische chemie* (-44%; min anderhalf miljard euro) en bij *farma* (-21,7%; min meer dan een miljard euro). Daarnaast viel ook de export van *auto's* terug (-22,4%). Reken daar nog de dalingen bij voor *diamant* (-8,7%) en *optica en precisieapparatuur* (-0,5%), sectoren qua belang in de VS-export vergelijkbaar met *automotive* en dat er voor 38,5% van de sectorale exportwaarde

naar Amerika niet eens een half miljard euro méér werd geëxporteerd – o.a. bij *machines* (+7,4%), *voeding & dranken* (+25%) en *brandstoffen* (+7,2%) – en het schamele globale uitvoercijfer (-13,9%) krijgt zijn verklaring.

Een pak beter verging het onze exporthandel met **Canada** in 2017, want die nam maar liefst 23,2% toe: *chemie en farma* spanden de kroon (+25,7%, maar +79,7% voor *organische chemie*), samen met *minerale brandstoffen* (+133,1%).

Dalingen in de jaarexport waren er nauwelijks en dan nog in enkele minder belangrijke sectoren, samen goed voor maar 14% van de exportwaarde.

Sinds de inwerkingtreding van het CETA-verdrag op 21 september 2017 is inmiddels 98% van alle *tariff lines* of importheffingen tot nul teruggebracht. Via een zgn. *tariff elimination schedule* moeten daarnaast ook de meeste resterende importheffingen op industriële producten verdwijnen, gefaseerd en uiterlijk na 8 jaar. Het gaat daarbij vooral om welbepaalde landbouwproducten en om sommige fabricaten uit de agrovoedings- en de automobielsector.

Toch is het nog wat voorbarig om na 3 maanden al meteen een “tarifair CETA-effect” te ontwaren in de forse stijging van onze export naar Canada – pre-CETA gold immers al een nultarief op farma en organische chemie en amper 1,03% op minerale brandstoffen – maar door de bank genomen hebben vrijhandelsakkoorden ontegensprekelijk een positieve impact op de Europese in- en uitvoer en kan men terecht uitkijken naar een gunstig effect op de Vlaamse handel met Canada en a fortiori op onze export erheen.

In **Zuid-Amerika** ging onze export in 2017 een stuk harder (+25,6%) en dat was niet enkel – maar wel grotendeels – de verdienste van de exportprestaties in regiogigant **Brazilië**, die in 2017 ronduit uitmuntend waren (+40,4%). Dat kwam neer op een jaartoenamen van krap 858 miljoen euro – de hoogste klim naar het Latijns-Amerikaanse land in jaren (sinds 2010) én in 2017 van alle exportstijgingen de 5^e grootste.

Die stijging dekte op een enkele uitzondering na alle sectoren af, maar was het sterkst voor *minerale brandstoffen* (waarde plus een half miljard euro of x 7,6 !), *machines* (+29,5%) *chemie en farma* (+8,2%, maar +42,4% voor *organische chemie*), *kunststoffen* (+34,1%) en *optica en precisieapparatuur* (+27,8%).

In het oog sprong ook – maar dan wel in negatieve zin – de uitvoerdaling naar Brazilië van *groentebereidingen* (-24,7%). In die daling hadden ongetwijfeld *diepvriesfrietten* de hand, waarop Brazilië al sinds vorig jaar antidumpingheffingen op heeft afgeroepen, met name op importfriet uit België, Nederland, Frankrijk en Duitsland. Vaak gaat het daarbij om taksen van meer dan 30% en bovendien klinkt ook de roep om strafstarieven ook vanuit Colombia en Peru.

Brazilië was ook in 2017 het enige Latijns-Amerikaanse land dat de top 20 haalde als exportmarkt. Vanop de 18^e plaats stond het er in voor 0,94% van de Vlaamse totaaluitvoer in 2017 (na Oostenrijk en vóór Japan).

Ook in **Argentinië** (+29,5%) gooide de Vlaamse export hoge ogen, met aan kop *farma* (+47,3%), *brandstoffen* (+19,2%), *organische chemie* (+88,5%) en *kunststoffen* (+50,4%). Ook de afzet in **Chili** ging mooi hoger (+9,9% met bovengemiddelde stijgingen bij o.a. *meelproducten*, *machines en mechanica*, *wagens en farma*).

Samen tekende het drietal voor ruim 83% van de Vlaamse uitvoer naar Zuid-Amerika. Buiten die top drie waren er voorts ook nog **Colombia**, waar de afzet dan weer 3,4% kwijtraakte, **Peru** met een kleine 7% stijging (+6,9%), maar ook het economisch felgeplaagde **Venezuela** waarheen onze export halveerde (-50,9%).

Onze exportmarkten in **Centraal-Amerika** (-3,3%) konden de globale export naar het Amerikaanse continent niet opkrikken, want in kernmarkt **Mexico** – goed voor 70% van het regionale exporttotaal – liep onze afzet 2,3% terug, vooral bij topsectoren *chemie en farma* (-7,6%, maar -14,1% bij *organische chemie*), *brandstoffen* (-29,9%), maar wel een klim van 22,3% bij *kunststoffen*.

Tussendoor nam ook de exportafzet in **Oceanië** toe (+4,2%), zij het iets minder dan het globale groeigemiddelde (+5%) met 3,47% meer verkoop in **Australië** (+12% bij *farma*, +6% bij *machines en mechanica*) en zelfs 12,7% in **Nieuw-Zeeland**, met stijgingen in ruim driekwart van de sectoren, maar vooral voor *machines en mechanica* (+29,3%) en *optica en precisieapparatuur* (+41,8%).

Tijdens 2017 kon de Vlaamse export ook betere exportresultaten voorleggen op het **Aziatische continent**, maar wel “maar” 3,7% hoger dan in 2016.

In **China** noteerden we de sterkste exportstijging in Azië en de op 3 na sterkste wereldwijd (na Nederland, Duitsland en Zwitserland – zie grafiek verderop); in onze 9^e exportmarkt, ging de export 15,6% vooruit. In bijna alle sectoren (goed voor 90% van de exportwaarde) ging onze export naar China omhoog, maar de bijna 1 miljard euro meeruitvoer naar China in 2017 was toch vooral het werk van *de automobielbranche* (+66,3%), *organische chemie* (+44,4%), *farma* (+23%) en *optica en precisieapparatuur* (+18,4%) en *machines en mechanica* (+14,2%).

Enkel *diamant* (-30,3%) en *brandstoffen* (-16,3%) zagen in 2017 de export naar China teruglopen.

Bij de overige **Aziatische markten** waren er meer dalers dan stijgers, zoals naar onze 8^e klant, **India** (-1,6%), waar de minste beweging bij *diamant* (-3,9%) de hele export “maakt of breekt”. *Diamant* was in zijn eentje alweer goed voor net geen 81% van de Vlaamse totaalexport naar het Indische subcontinent en de exportstijgingen voor *chemie en farma* (+19,9%), *machines en apparatuur* (+4,0%) en *kunststoffen* (+13,2%) konden het globale mincijfer dan ook niet ombuigen.

Rode cijfers waren er voorts ook in **Japan** (-8,7% of 282 miljoen euro minder, met vooral dalingen van meer dan een derde bij *farma*, en -6,4% bij *voeding & dranken*). Enig weerwerk – maar ontoereikend – kwam er wel van de export van *elektronische apparatuur* (+69,1%), *wagens* (+9,9%), *optica en precisieapparatuur* (+4,9%) en *chocolade* (+41%).

Tegenvallende exportcijfers waren er in 2017 ook in **Hongkong** (-2,5%, maar -5,5% voor *diamant*, ook al goed, voor een kleine 71% van onze uitvoer erheen), **Singapore** (-14,3% maar 58,5% minder *organische chemie* en ook 19,2% minder *diamant*) en **Indonesië** (-8,2%).

Maar behalve naar China (+15,6%) waren er toch ook nog mooie exportcijfers richting **Zuid-Korea** (+7,0%), **Thailand** (+14,5%), **Taiwan** (+12,5%, met een nog hogere notering voor *farma*), **Vietnam** (+22,6%, met stijgingen in zowat alle grote sectoren, maar bepaald sterk voor *dranken*, *diamant*, *kunststoffen* en *farma*) en de **Filipijnen** (+18,3%, met name *farma*, *zuivel*, *organische chemie* en *vlees*).

Ook in het **Midden-Oosten (+4,6%)** ging onze export vooruit, zij het dan iets beneden de gemiddelde Vlaamse exportgroei buiten de Europese Unie (+5,6%): gangmakers in de regio waren vooral onze 14^e klant de **Verenigde Arabische Emiraten** (+4,1%), **Saoedi-Arabië** (+4,8%), **Iran** (+22,2%, met een veralgemeende stijging over 80% van de sectoren, behalve bij *farma* -15,45%) en **Qatar** (+23%, ook al met een vrij breed uitgesmeerde stijging over alle sectoren heen, behalve voor *machines en apparatuur* (-37,6%) en *diamant* (-26,9%).

Onder nul ging het in 2017 met onze uitvoer naar **Israël** (-2%), met nochtans pittige toenames van de export van *wagens* (+13,5%), *farma* (+9,4%) en *precisieapparatuur* (+13,3%), maar die werden weggevlakt door de daling bij *diamant* (-13,4%, maar nog altijd goed voor 40% van het Vlaamse uitvoertotaal erheen). Ook **Irak** zag zijn import uit Vlaanderen achteruitgaan (-16,6%). Dat negatieve cijfer was wel louter het resultaat van enkele bovenmatige dalingen in amper 3 sectoren: *machines* (-50,7%), *transportmaterieel* (een bijna-halvering / -94%) en *kunststoffen* (-47%).

In 2017 steeg onze export van alle continenten nog het sterkst in **Afrika (+13%)**. Het zwaartepunt van die hausse lag niet in **Noord-Afrika** (+6,8%), ook al lag de uitvoergroei er hoger dan het gemiddelde groeiverloop(+5%).

Voorals in **Algerije** (+14,6%), **Egypte** (+7,3%) en **Marokko** (+2,6%) viel die stijging op, maar daarmee zijn meteen ook alle regionale stijgers opgesomd. In **Libië** kromp onze export immers (-9,7%), terwijl die in **Tunesië** vrijwel stationair draaide (-0,5%).

In **Sub-Saharaans Afrika (SSA)** ging het dan weer behoorlijk hard, met een stijgingspercentage van 15,6%. **Nigeria** spande de kroon met 32% meeruitvoer ernaartoe. Qua exportgroei haalt het land daarmee een plaats binnen de top tien met de sterkste stijgers (meer bepaald op 9). Al ging onze uitvoer vooruit voor het gros van ons productenpakket, toch waren het (alweer) *brandstoffen* die de stijging aanjoeg (+39,5% of 570 miljoen euro meeruitvoer ervan). Niettemin gingen ook *machines en mechanica* (+27,1%) er beter van de hand dan in 2016.

Naar **Zuid-Afrika** (-0,7%) haperde onze export wat in 2017, met sectorale stijgingen (o.a. *chemie en farma*,

minerale producten, precisieapparatuur en kunststoffen) die de dalingen (bij o.a. *diamant, machines en transportmaterieel*) net niet overstegen en zo dus globaal een rood cijfer op het bord hielden.

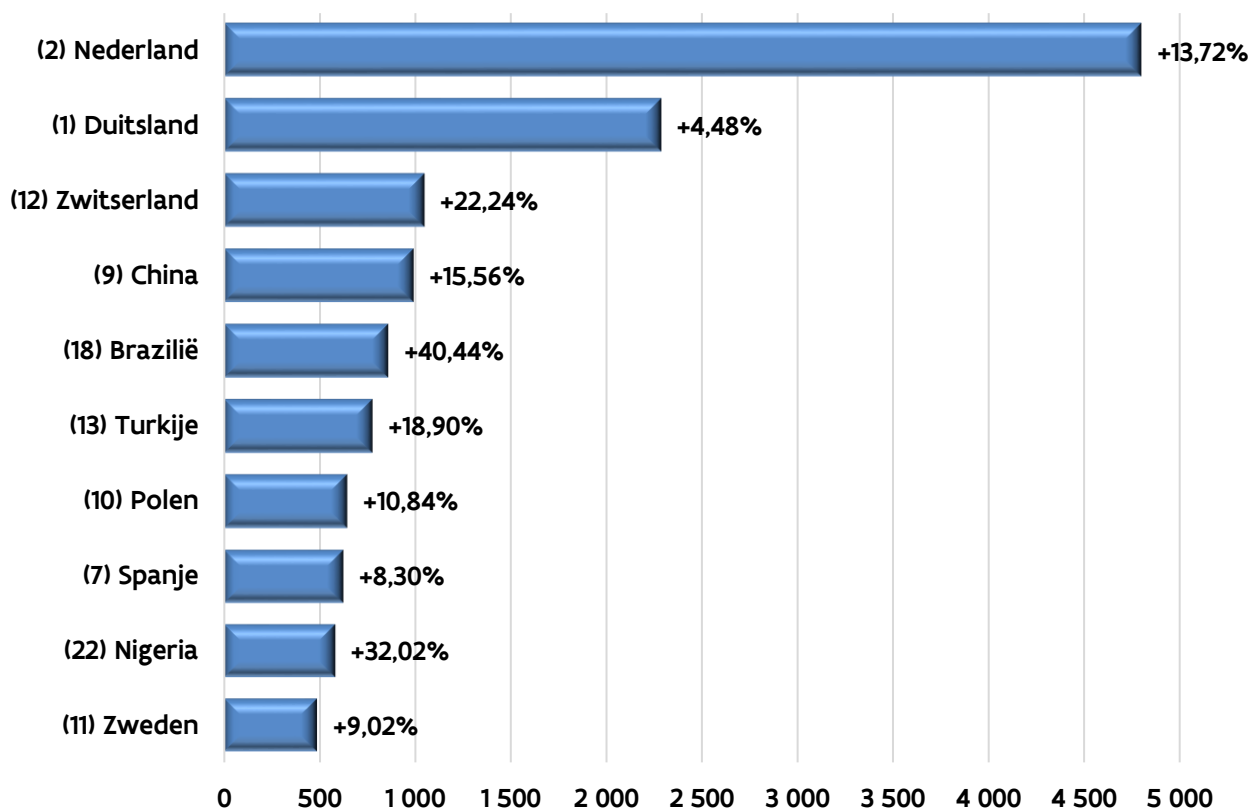
Lopen we de SSA-klantenlijst verder af, dan kleurden daar de cijfers egaal groen, met 4,2% toename naar **Togo** (aardolieproducten overwegend, maar ook +13,5% voor transportmaterieel), +62% naar **Senegal**, met 3x meer *brandstoffen*, maar ook globale toename in 90% van de sectoren, naar **DR Congo** (+15,8%, met vooral een toegenomen *farma*-afzet, meer nog dan *brandstoffen*), 1/5 meer export naar **Ivoorkust** (+20,5%, met meerexport over alle sectoren heen) en zelf ruim 1/3 richting **Ghana** (+34,6%, een productbrede toename, het sterkst bij *machines*, meer nog dan bij *brandstoffen*).

Er moet echter wel bij worden gezegd dat 71% –van de globale uitvoerstijging naar het hele SSA-subcontinent nogal altijd vrij eenzijdig kan worden teruggevoerd op de meeruitvoer van *minerale brandstoffen* in 2017. Dat aandeel ligt heel wat hoger dan de inbreng van *fuels* in de exporttoename naar de rest van de wereld (37%). In de net opgesomde markten was dat doorgaans ook zo, al was ons exportpakket in sommige van die landen – Ghana, Ivoorkust en DR Congo – diverser dan in andere (Togo, Senegal).

Als continent zit **Afrika** op dit moment aan 3,8% inbreng in de Vlaamse totaaluitvoer, 0,26 procentpunt meer dan in 2016 (3,5%), maar nog altijd niet veel meer dan de Vlaamse export naar Spanje (7^e klant) en de Verenigde Arabische Emiraten (14^e klant) samen.

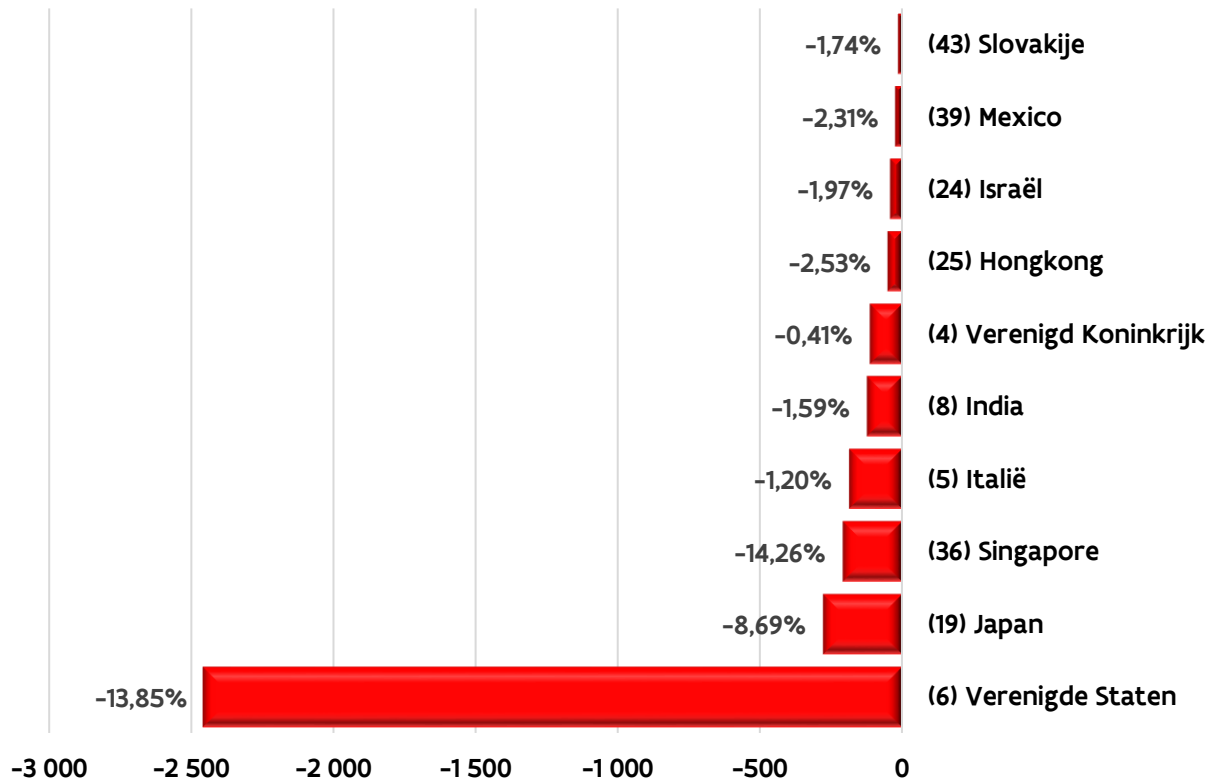
Exportmarkten 2017: top 10 stijgers

(rang als bestemming; stijging in EUR miljoen: % verloop tov 2016)



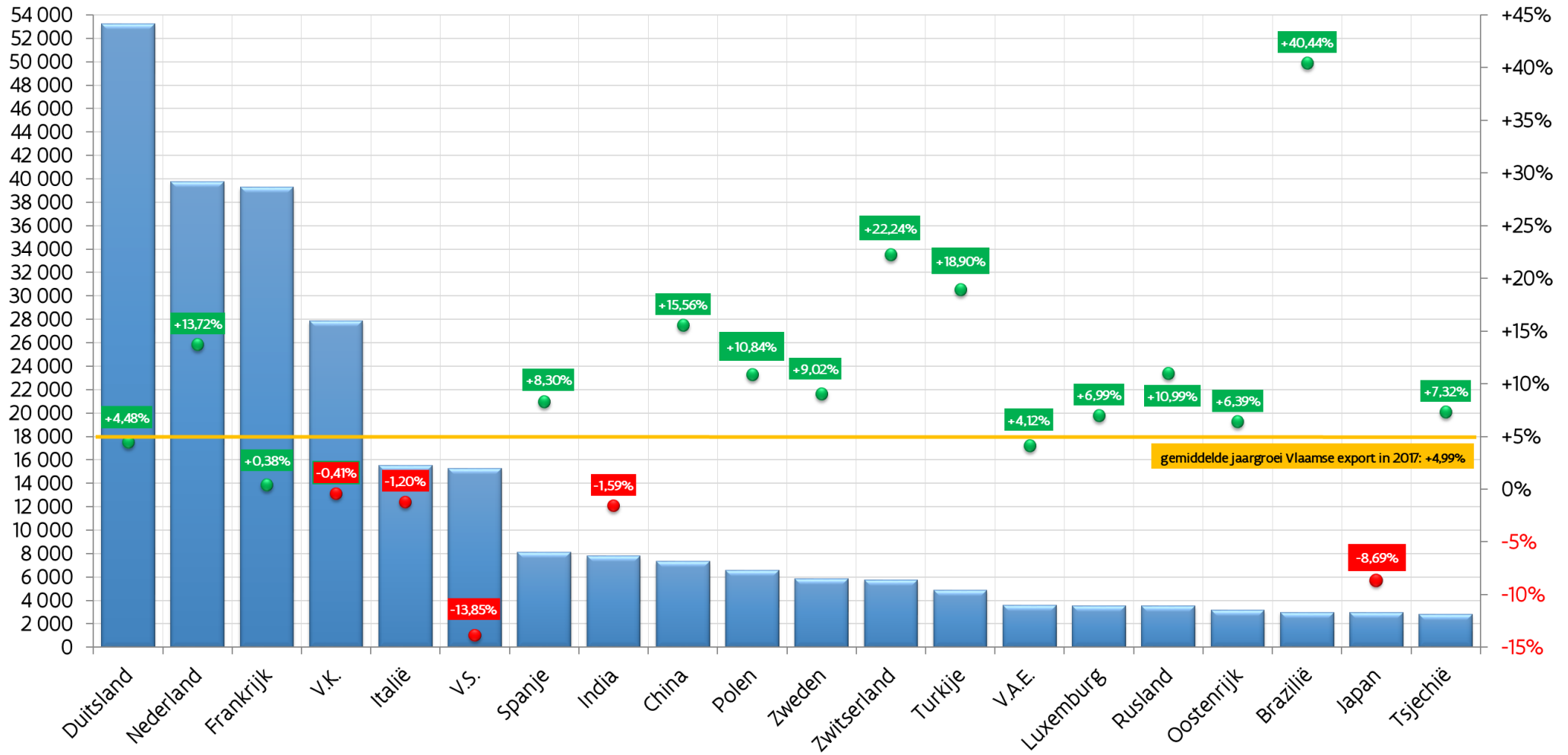
Exportmarkten 2017: top 10 dalers

(rang als bestemming; daling in EUR miljoen; % verloop tov 2016)



Top 20 Vlaamse exportmarkten 2017

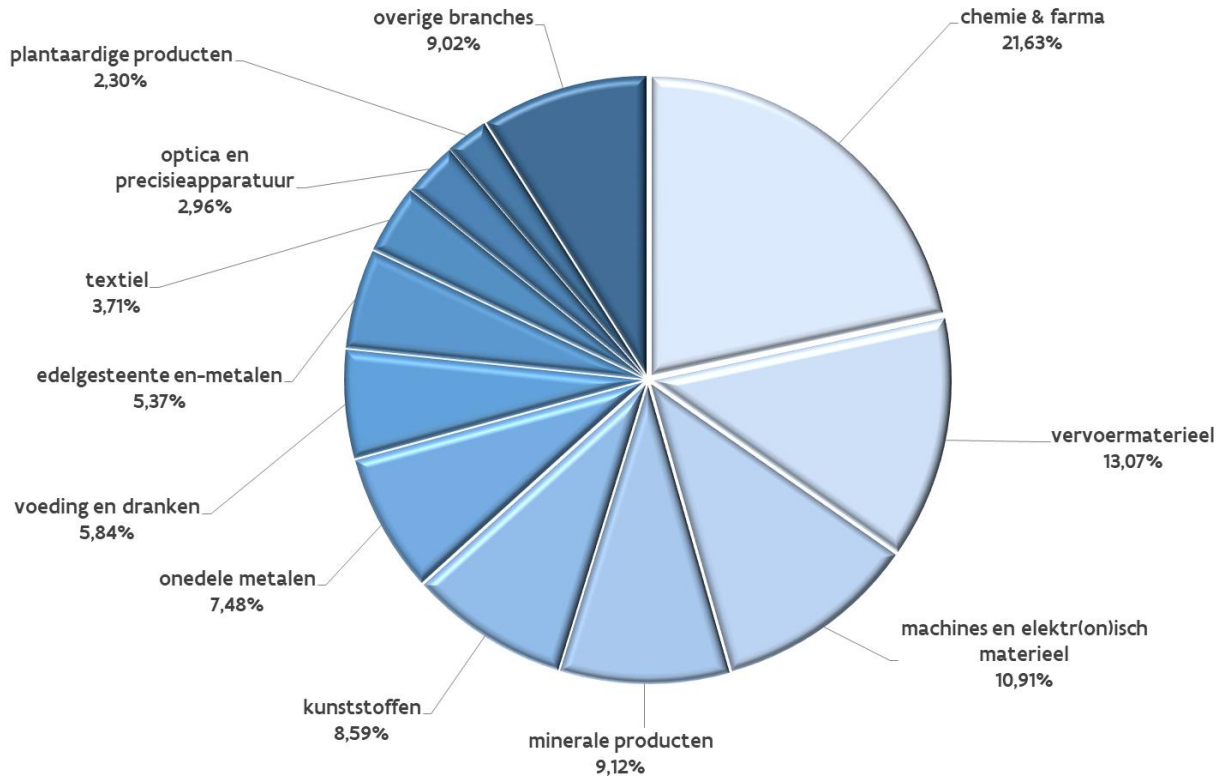
x EUR miljoen (linkeras); % verloop jaar-op-jaar tegenover 2016 (rechteras)



Sectoren en producten

Vlaamse sectorale uitvoer 2017

(% aandeel in uitvoertotaal = EUR 317,07 miljard)



Dat in 2017 de wereldwijde Vlaamse totaaluitvoer is uitgekomen op 317,1 miljard euro, 15,1 miljard euro hoger of een kleine 5% hoger dan in 2016 wijst er natuurlijk op dat exportsectoren mét een exportstijging die met een exportdaling hebben hebben verdrongen: aan de ene kant kwam er in 2017 op die manier 20 miljard euro aan uitvoer bij in 15 sectoren – samen goed voor 66% van ons exportpakket – terwijl aan de andere kant net geen 5 miljard euro aan uitvoerwaarde verloren ging bij de resterende 7 sectoren, goed voor 34% van de totaalwaarde van het Vlaamse uitvoerportfolio.

Alleen al daaruit leiden we af dat enkele belangrijke exportsectoren een behoorlijk exportverlies moeten hebben geleden: 4 van de 7 verlieslatende exporttakken kwamen voor in de sectorale exporttop 10, die goed is voor 88,7% van de Vlaamse totaalexport.

Als meest prominente dalers in 2017 moeten we meteen de dubbeltak **chemie en farma** aanstippen, want daarvan liep de jaarexport 4,1% terug, een waardedaling met liefst 2,9 miljard euro, van alle sectoren meteen ook het grootste jaarverlies.

Desondanks bleven chemie en farma ook in 2017 de Vlaamse exporticonen bij uitstek, met 68,6 miljard euro afzet en een aandeel van 21,6% in de Vlaamse totaaluitvoer. Met afstand ook nog altijd, want qua uitvoerwaarde 1,65 keer (of 27 miljard euro) meer waard dan uitvoersector nummer 2, **transportmaterieel**, die instond voor 41,4 miljard euro (of 13,1% van de hele Vlaamse jaarexport na een knappe 7,4% stijging. Globaal gezien, liep in 2017 de uitvoerwaarde van chemie en farma dus bijna 3 miljard euro terug (-4,1%) tegenover 2016. Het overgrote deel van dat exportverlies lekte weg bij **farmaceutica** – goed voor 36,2% van de sector – waar de jaarexport met maar liefst 2,1 miljard euro terugliep (-7,8%).

Bij de top 4 van onze farmaklanten samen ging zelfs 2,6 miljard euro aan export verloren, resp.

1 miljard euro richting Verenigde Staten (-21,7%), 645 miljoen euro naar het Verenigd Koninkrijk (-20,2%) en zelfs 655 miljoen euro in Duitsland (-24%), onze vierde klant voor *medicijnen* nadat het in 2017 zijn derde plaats aan Italië moest laten, waar we dat jaar ook al 12,5% aan farmaexport kwijtraakten.

Nemen we ook nog de 6^e farmaklant erbij, Frankrijk, ook daarheen ging onze uitvoer in 2017 20,5% achteruit (of ruim een kwart miljard euro). Ook in Japan, nog een toptienklant, schoot de uitvoer er 400 miljoen euro bij in (-34,2%).

Dat Zwitserland (5^e markt voor farmaceutica; x 2,2 !), Rusland (achtste markt; +26,6%) en China (zevende markt; +23%) samen dik een miljard euro meer *farma* bij ons aankochten, kon in 2017 het (laag)tij niet keren.

Bij *chemie* – die instaat voor 63,8% van het sectorduo chemie en farma – vielen de raakste klappen bij een productgroep die nog iets belangrijker is dan farma, *organische chemie*, (-6,3% of 1,7 miljard euro minderuitvoer).

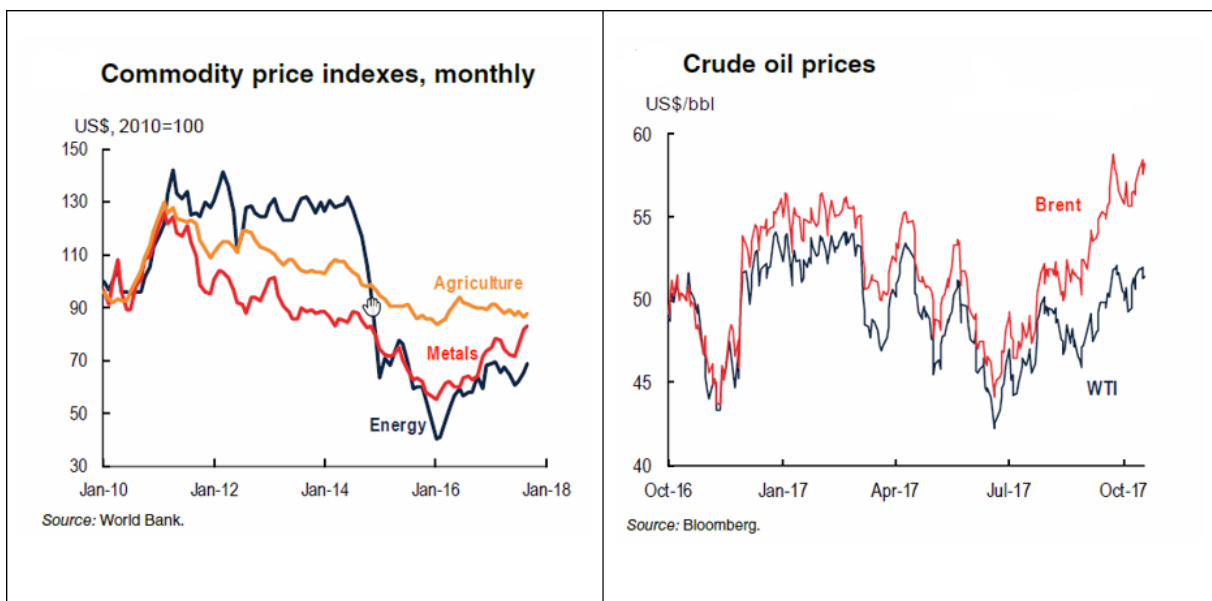
Dat 2017 uiteindelijk eindigde met een globale exporttoename van krap 5%, is te danken aan de 20 miljard euro aan meeruitvoer die het merendeel van de sectoren hebben bijgewonnen.

“Stijger van het jaar” werden *minerale producten*, waarvan de jaaruitvoer met liefst 6,3 miljard euro omhoogschoot, jaar-op-jaar een forse stijging met 27,6%.

Het leeuwendeel daarvan (94%) waren *minerale brandstoffen* daar beliep de exportaanwas op een haar na 6 miljard euro (+28,3%). Het is sinds 2013 geleden dat er voor deze producttak nog mincijfers op het bord kwamen. In de Vlaamse uitvoerresultaten voor *brandstoffen* spelen doorgaans ook factoren als het wereldmarktprijsverloop én volumeveranderingen van dat soort grondstoffen.

Eurostatcijfers geven aan dat in 2017 het **volume** van de (Belgische) jaarexport aan *minerale brandstoffen* (douanecode HS 27) bijna **1/3 omhoog** is gegaan (+32,5%), terwijl de export**waarde** “maar” **27,9% is opgelopen**. Dat betekent dat de eenheidswaarde bij export van *brandstoffen* (= de uitvoerwaarde / uitvoervolume) in 2017 3,5% is gedaald van 4,3 *euro/ton* in 2016 tot 4,15 (*euro/ton*). Aangezien in 2017 het afzetvolume sterker is gestegen dan de exportwaarde heeft het **prijseffect** maar in beperkte mate gespeeld bij de sterke waardetoename van de export van *brandstoffen*.

Maar in 2017 is de olieprijs wel degelijk gestegen: op de periode van 2011 tot medio 2014 met een vrijwel continu hoog prijspeil is de olieprijs gaan dalen tot die doorheen 2016 én 2017 – maar vooral vanaf juli 2017 – alweer een opwaarts traject inzette.



Gespierde exportcijfers kwamen er in 2017 ook van **onedel metaal** (+19%) - onze 6^e uitvoertak met een aandeel van 7,48% in het uitvoertotaal. De jaarexport ervan, ging niet minder dan 3,8 miljard euro hoger in waarde (+19%). De exporttoename manifesteerde zich over alle metaalsoorten heen, maar was het grootst bij *ijzer en staal, koper en zink*. Enkel bij *aluminium* (-0,68%) ging wat exportwaarde verloren.

Bij de stijgers die in 2017 het exportverlies van de minder goed presterende sectoren (meer dan) compenseerden, profileerde zich ook de *automobiel*branche, want daar ging in 2017 de export 2,9 miljard euro hoger (+7,4%). Die stijging was bijna integraal voor rekening van subsector *wagens (en onderdelen)*, waarvan de export zelf in 2017 7% de hoogte inging. Die waren ook in 2017 **exportproduct nummer één** en haalden een exportaandeel van 12,8%, wat nog 0,24 procentpunt hoger was dan in 2016, toen het *automotive*aandeel nog 12,5% had belopen. Als grootste autohaven ter wereld is de rol van Zeebrugge van cruciaal belang voor de Vlaamse *automotive* export met om en bij de 2,8 miljoen verscheepte nieuwe wagens per jaar, mét verlening van logistieke diensten met toegevoegde waarde, zoals inspectie voor aflevering, onderhoud, lakwerk, herstelling, montage van LPG-installaties, opties etc.

Kunststoffen, onze 5^e exportsector met 8,6% van de totaaluitvoer, zaten ook bij de stevige exportgroei van 2017 met 2,2 miljard euro aan bijgewonnen uitvoer (+8,9%).

Ook van onze derde uitvoersector, **machines, mechanica en elektr(on)ische apparatuur**, met 10,9% aandeel, werd de Vlaamse jaarexport 4,2% opgedreven. De export kende een vrij gelijkmatig groeiverloop in elk van beide subtakken, *machines en mechanica* enerzijds, de grootste, die zelfs 4,4% meer liet noteren, met toch ruim een miljard euro meer internationale afzet en *elektr(on)ische apparatuur* anderzijds, waarvan de uitvoer in 2017 ook al 371 miljoen euro meer mocht bijschrijven (+3,6%).

Voorts presteerden ook **voeding & dranken** (+5,3%) iets boven het exportgemiddelde (+5,0%), met iets minder dan een miljard euro aan meeruitvoer over alle deelsectoren heen, want er waren geen dalers. *Dranken* vloeiden in 2017 het rijkelijkst naar het buitenland (+14,5%) maar ook *gebak en groentebereidingen* vonden vlot de weg naar de internationale markten. Met een aandeel van 5,84% in onze jaarexport haalden *voeding & dranken* de zevende plaats als exporttak.

Net buiten de exporttop 10 – maar nog net zichtbaar in het bovenstaande diagram– bereikten **plantaardige producten** (+4,9%) nog een behoorlijk exportgroei, vooral bij het gamma fruit en groenten, koffie en zaigoed. Vanop de 11^e plaats participeerde de tak voor 2,3% in de Vlaamse uitvoer in 2017.

Meer uitvoer ook voor **dierlijke producten** (+13,2%; aandeel van 2,2% en twaalfde gerangschikt als exportbranche) en dat over alle subtakken heen, met meer verkoop van vooral *zuivel* (+21,8%) en *vlees* (+8,6%).

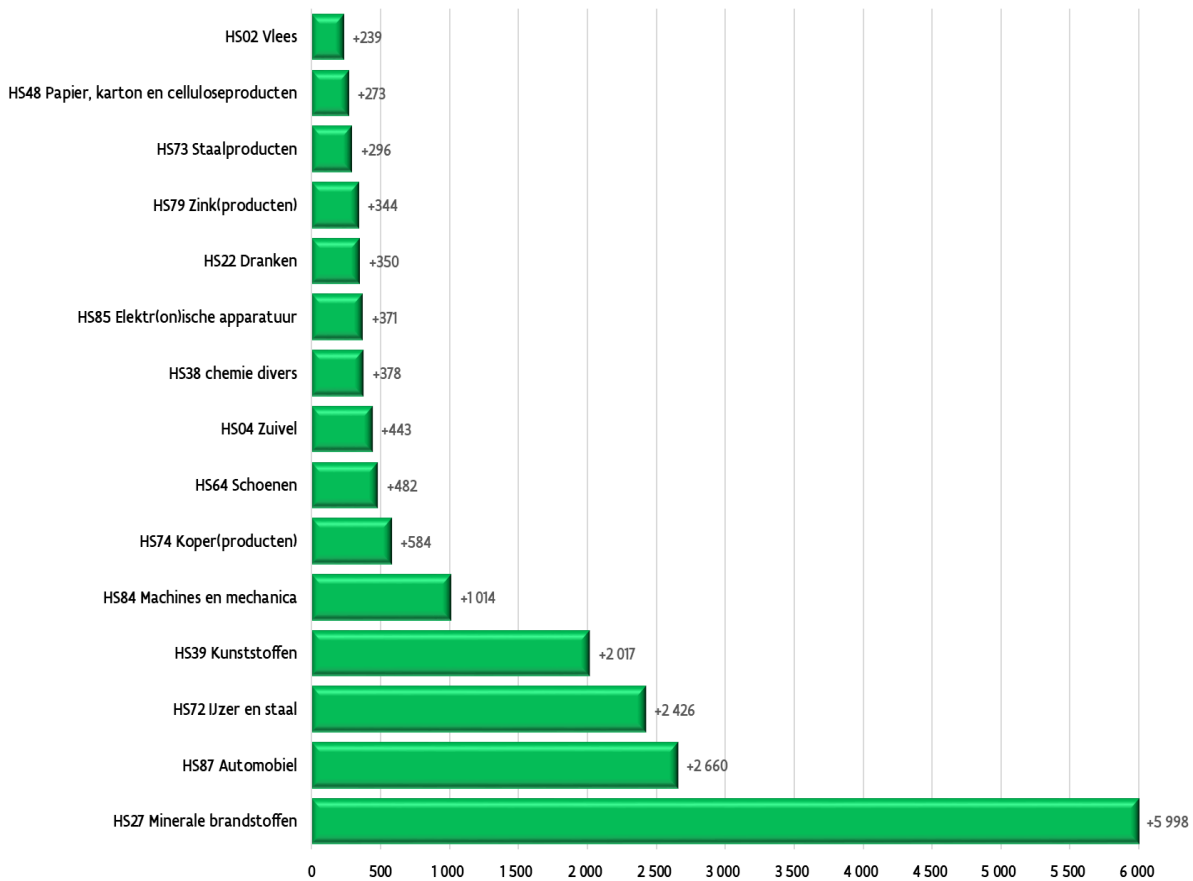
Tot slot moeten we uiteraard ook nog de laatste dalers uit de top tien even de revue laten passeren. Die waren met zijn drieën, waaronder **diamant** waarvan de export in 2017 wat van zijn glans verloor (-8,3%). Onze 8^e exporttak boekte voor anderhalf miljard euro minder exportafzet en tekende nog voor 5,4% van het uitvoertotaal in 2017. In zowat alle markten van belang brokkelde de afzet van *diamant* af, maar nog het meest in India (-3,9%), Israël (-13,4%), Duitsland (-19,2%), het Verenigd Koninkrijk (-24,5%), Hongkong (-5,5%) en Zwitserland (-5,6%). De eenzame plusverkoop aan de Verenigde Arabische Emiraten (+4,3%) kon niet zorgen voor een ommezwaai.

Ook de uitvoer van **textiel** – 3,7% aandeel in de totaalexport en negende exportsector– ging licht lager (-0,6%); het gros van het verlies voltrok zich bij *textielstoffen*, *confectieartikelen* en *synthetische vezels*.

Tot slot liet zich in 2017 ook nog een exportdaling van 3,6% voelen bij **optica en precisieapparatuur**, exportgoed nummer 10 met net geen 3% inbreng in het Vlaamse uitvoertotaal (2,96%).

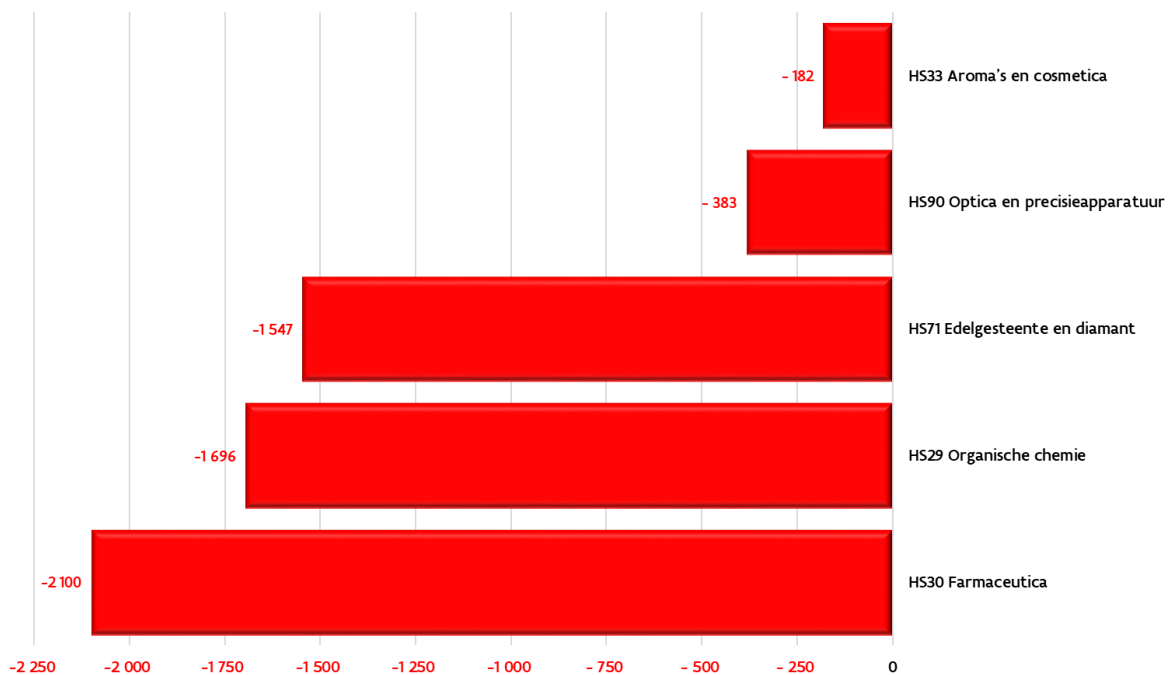
Sterkste stijgers exportproducten 2017

waardetoeename in miljoen euro ; totaalexport 2017: EUR 317,07 miljard



Sterkste dalers exportproducten 2017

waardedaling in miljoen euro ; totaalexport 2017: EUR 317,07 miljard



VLAAMSE INVOER

Ook aan de importzijde scoorde de Vlaamse handel nooit hoger: de Vlaamse invoer nam in 2017 toe tot net **€ 299 miljard**, een bedrag aan buitenlandse inkopen dat 3,12% hoger lag dan in 2016.

Topverkoper **Nederland** (+9,71% - vooral extra *minerale brandstoffen, aardolie*) consolideerde in 2017 zijn koppositie als hoofdleverancier aan de Vlaamse importeurs: het behaalde hiermee een aandeel van 17,92% in de totale Vlaamse invoer wereldwijd. Op twee gaf het leverancier **Duitsland** het nakijken (-6,08% en 11,78% aandeel) dat **Frankrijk** op zijn aloude derde plaats hield (+5,05% en 8,17% aandeel).

Invoer geografisch geschetst

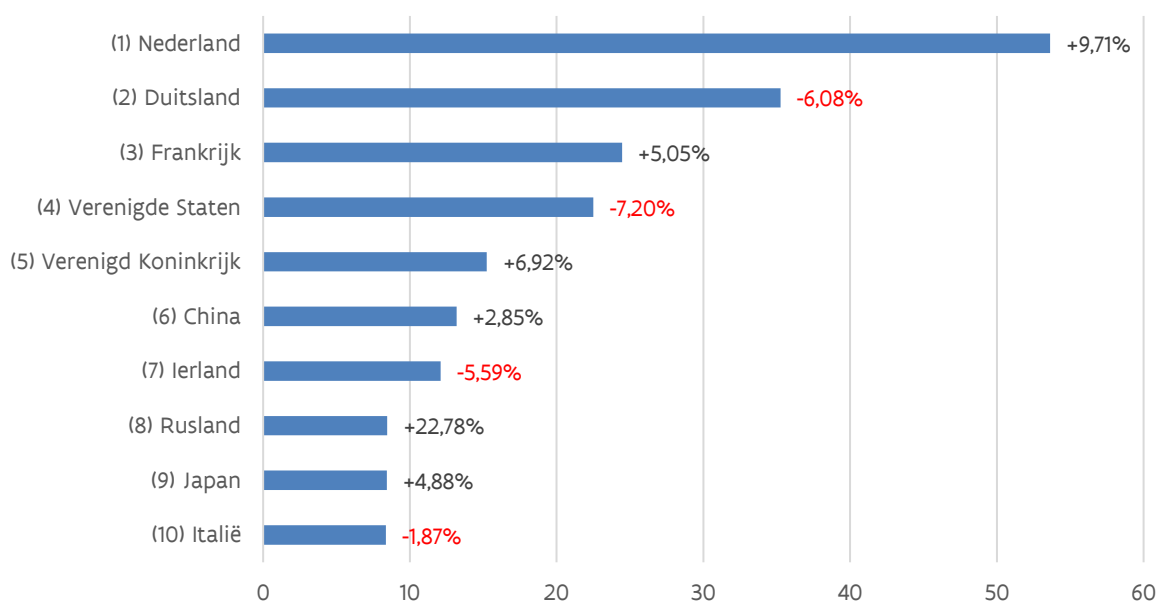
Met grosso modo 61% van de leveringen achter de naam, blijft de **Europese Unie** in 2017 uiteraard de allerbelangrijkste leverancier van Vlaanderen. De intra-communautaire import steeg met **3,23%**, iets lager dan het globale invoergemiddelde (+3,12%).

Binnen de top 10 presteerde in 2017 geen enkele leverancier beter (in % stijging) dan **Rusland**, dat onze 8^e leverancier werd na ruim 22,8% meer invoer (van vooral *minerale brandstoffen en raffinageproducten*). Het haalde daarmee een inbreng van 2,82% in het Vlaamse importtotaal en gaf daarmee nipt **Japan** (+4,88%) en **Italië** het nakijken (-1,87% en 2,80% aandeel; vooral minder *farma* en *voertuigen*).

Ook uit de **Verenigde Staten** (-7,20%; vooral minder *farma*, maar ook *organische chemische producten* en *voertuigen*) en **Ierland** (-5,59%; minder *organische chemische producten*) importeerde Vlaanderen minder. Uit het **Verenigd Koninkrijk** (+6,92%; vooral op het conto van *minerale brandstoffen en raffinageproducten*) en uit **China** nam de invoer toe (+2,85%; import van *wagens* verdubbelde).

TOP 10: VLAAMSE LEVERANCIERS IN 2017

(rang als leverancier; in € miljard; % verandering tov 2016)



De importgroei uit de **overige Europese landen** (+16,50%) lag een pak hoger dan die uit de EU (+3,23%), doordat uit **Rusland** (8^e leverancier) heel wat meer aankopen genoteerd werden (+22,92%, vooral *minerale brandstoffen* en *raffinageproducten*, goed 54% van de Vlaamse invoer uit Rusland bestaat dan ook uit dit soort energieproducten). Ook gevoelig hoger lag de import uit **Noorwegen** (+29,87%; gasinvoer steeg met ruim een derde en was goed voor ongeveer 88% van de totale invoer uit Noorwegen) en ook uit **Turkije** nam de invoer nog toe (+14,53%).

Licht gedaalde Vlaamse aankopen ook in **Amerika**: -0,80% voor Noord-, Centraal- en Zuid-Amerika samen. **Noord-Amerika** wist zelfs 6,01% minder aan Vlaamse invoer te genereren: de VS sloot 2017 af met een invoerterugval van 7,20% en werd daarmee onze 4^e leverancier (3^e in 2016 en 2015). Daarmee was de VS goed voor 63,72% van de import uit heel het Amerikaanse continent én verantwoordelijk voor 7,52% van de totale Vlaamse wereldinvoer.

De import uit **Canada** daarentegen steeg 5,74% in 2017 en was onze 23^e leverancier met een aandeel van 0,87% in de totaalinvoer.

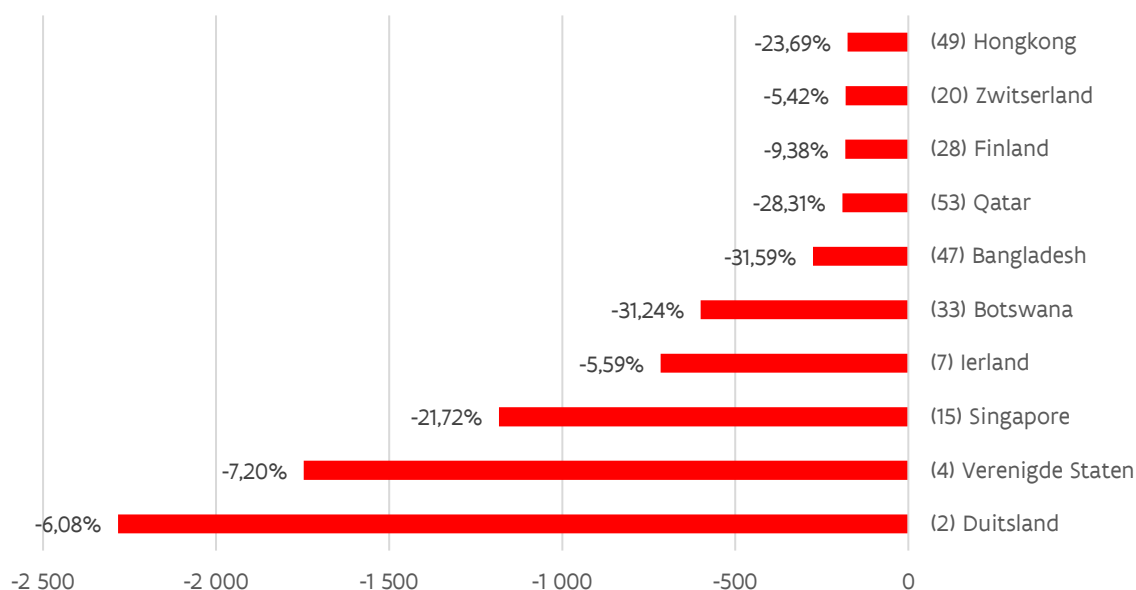
Met uitzondering van leverancier **Argentinië** (-3,83%) kenden bijna alle landen in Centraal- en Zuid-Amerika een stijging.

Mexico (+30,14% - vooral extra invoer van *auto's en/of onderdelen*) sprong het meest in het oog maar ook BRIC-icoon **Brazilië** deed het als leverancier 2,63% beter.



TOP 10 dalers Vlaamse invoer 2017

(rang als leverancier; daling in € miljoen; % verandering tov 2016)



Uit **Afrika** was de invoerdaling groter (-6,21%). We kunnen het continent echter opsplitsen in twee delen. Met +19,76% lag de toename van de invoer uit **Noord-Afrika** zelfs heel wat hoger dan de gemiddelde Vlaamse invoerstijging (+3,1%). Het was **Marokko** dat op eigen houtje voor een groot deel deze groei instond. Uit het land werd voor maar liefst 100% meer ingevoerd (import van een grote vracht *anorganische chemische producten*). Ook de import uit **Egypte** (+25,72%; *kunststoffen* en *ijzer/staal*) ging in stijgende lijn, net als die uit **Algerije** (+10,74%) onze enige Noord-Afrikaanse leverancier in de top 50.

Een en ander maakt dus dat de invoer uit **Sub-Sahara-Afrika** in 2017 terugviel met 10,83% (of een bedrag van bijna € 920 miljoen). **Botswana** alleen al was verantwoordelijk voor een verlies van € 600 miljoen (-31,24%; allemaal *edelstenen/diamant*). Ook **Angola** verloor fors (-39,02%; eveneens minder *edelstenen/diamant*). De belangrijkste leverancier voor Vlaanderen uit de regio – **Zuid-Afrika** op de 22^e plaats – bleef ongeveer status quo (+1,25%).

De invoerstijging uit **Oceanië** (+35,58%) werd integraal gedragen door Australië (+49,47%), maar ook de Vlaamse klandizie in Nieuw-Zeeland steeg in 2017 met 12,28%.

Aan de invoerzijde geeft **Azië** (+2,68%, dus gemiddeld toegenomen) ook al geen eenvormig beeld: uit landen als **Singapore** (-21,72%), **Bangladesh** (-31,59%) en **Hongkong** (-23,69%) nam onze invoer sterk af, terwijl de aanvoer steeg uit **China** (+2,85%), **Zuid-Korea** (+23,63%) en **Vietnam** (+20,86%).

Ook de invoerafzet uit enkele andere ASEAN-landen was in 2017 nogal wispelturig: kijken we b.v. maar naar de **Filipijnen** (-12,47%) en **Indonesië** (+7,59%). De invoer uit **Myanmar** steeg weliswaar 59%, maar bleef met een totaalbedrag van € 93 miljoen uiteraard erg bescheiden.

De Vlaamse import uit **India** (+10,26%) kende een nominale winst van € 437 miljoen. Dit surplus kwam volledig op het conto van *ijzer en staal* en *voertuigen en onderdelen*. De invoer van *edelstenen/diamant* viel dan weer sterk terug (ruim € 250 miljoen minder).

Bij **Saoedi-Arabië** (+26,20%) kunnen we de winst vooral toewijzen aan de aanzienlijk gestegen invoer van *minerale brandstoffen en raffinageproducten*, maar ook extra *kunststoffen* en *organische chemische producten*. Waarmee meteen ook verklaard is waarom voor het **Midden-Oosten** (+3,96%) in 2017 een bovengemiddelde invoerstijging op het bord kwam.

Voor het tweede jaar op rij zakte de import uit **Qatar** fors in 2017 (-28,31% - 53^e leverancier). Blijkbaar importeren we jaar na jaar aanzienlijk minder gas. Het land was in 2011 nog onze 25^e leverancier.

Tot slot de resultaten van 3 belangrijke leveranciers uit de regio, m.n. de **V.A.E.** (-6,54% - minder invoer van *minerale brandstoffen* - 26^e leverancier), **Israël** (-2,11% - 31^e leverancier - iets minder invoer van *edelstenen/diamant*) en **Iran** (-17,11% - aanzienlijke stijging van invoer van *kunststoffen* enerzijds en terugval van *minerale brandstoffen* anderzijds).

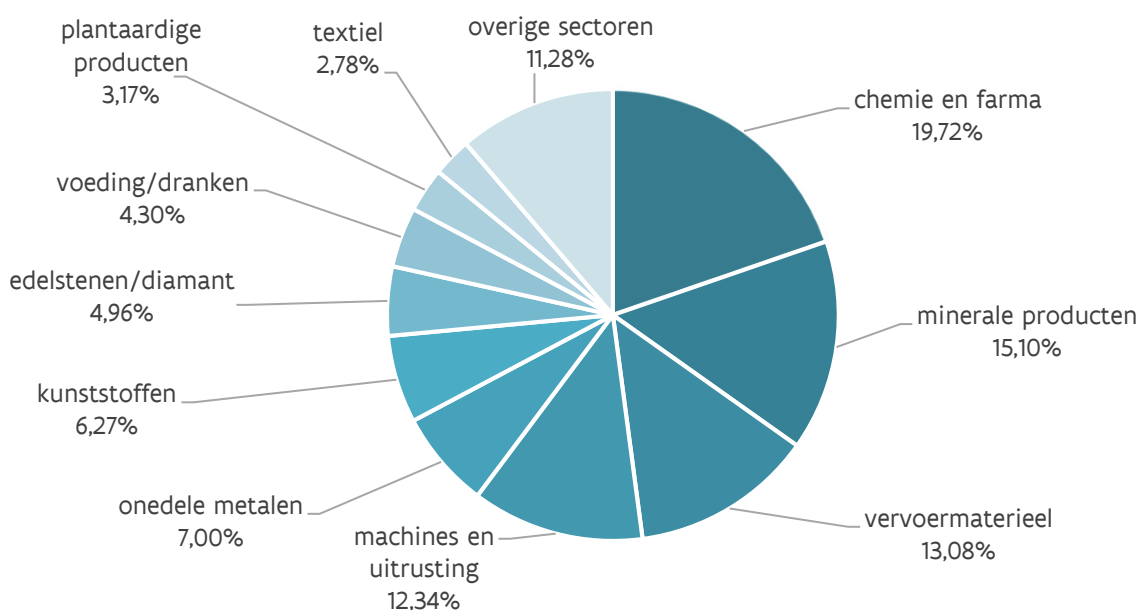
Invoer sectoraal gezien

Dank zij een aanzienlijke toename (+24,13%), profileerde de sector **minerale producten** - het gros ervan *brandstoffen* - zich in 2017 als invoerpost nummer 2: ongeveer 15% van de totale Vlaamse sectorale invoeruitgaven gaat inmiddels op aan die branche. **Chemie en farma** blijft stevig op de eerste plaats met een importaandeel van 19,72%, dat ondanks een kleine invoerdaling met 2,66%.

De waarde van het ingevoerde **transportmaterieel** zakte met ongeveer 11%, waardoor het nog net 13% aandeel meepikte. Andere belangrijke sectoren lieten een waardetoeename noteren, zoals **machines** (+5,57%), **onedele metalen** (+17,06%) en **kunststoffen** (+12,23%).

VLAAMSE SECTORALE INVOER IN 2017

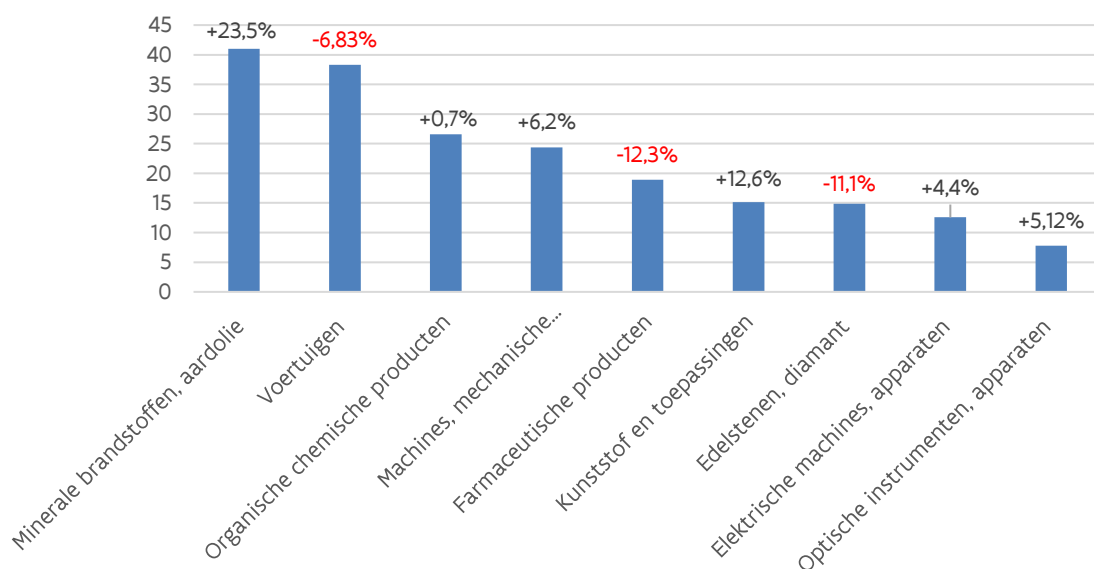
(% aandeel in totaalinvoer)



Kijken we een niveau lager – op dat van productcodes – dan is de volgende evolutie merkbaar. De meeste producten kennen een invoerstijging. Bij *voertuigen, farma en edelstenen/diamant* is er een omgekeerde tendens.

TOP 10 VLAAMSE INVOERPRODUCTEN IN 2017

(in € miljard en % verloop in vergelijking met 2016)

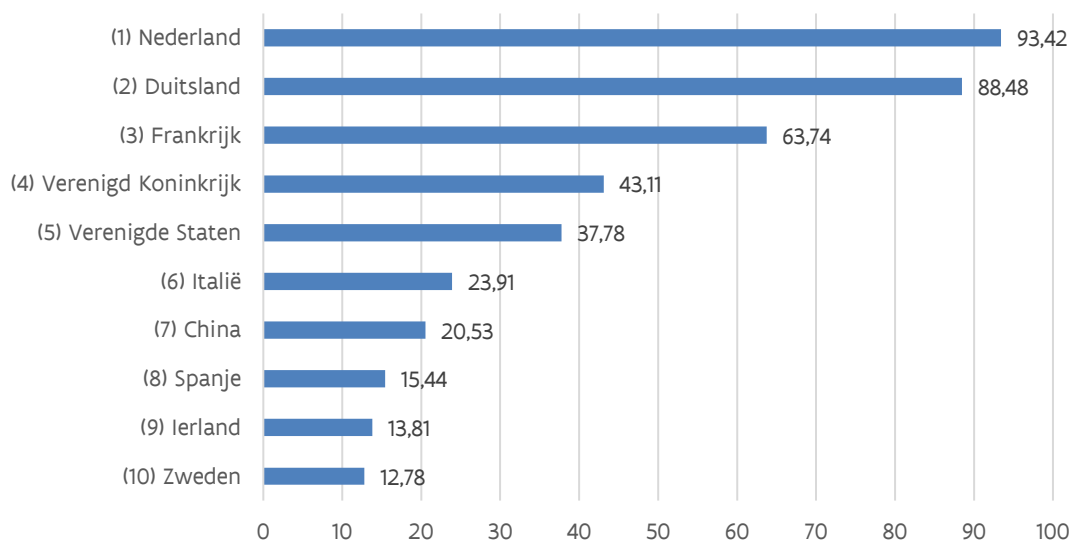


VLAAMSE TOTAALHANDEL

De totaalhandel wordt gemeten door de som te maken van de in- en de uitvoer met een bepaald land. Op deze manier krijgen we zicht op de belangrijkste Vlaamse handelspartners.

TOP 10 VLAAMSE HANDELSPARTNERS IN 2017

(invoer + uitvoer in € miljard)



- Nederland was in 2017 de belangrijkste Vlaamse handelspartner. Dat heeft uiteraard grotendeels te maken met de handel in *minerale brandstoffen/producten*. ruim 45% van de totale Vlaamse invoer van energieproducten komt dan ook uit Nederland.
- Acht van de toptienpartners zijn Europese lidstaten met enkel de Verenigde Staten en China als vreemde eenden in de bijt.

VLAAMSE HANDELSBALANS: tekorten en overschotten

Enige precisering vooraf: strikt genomen, kunnen we het niet hebben over de “Vlaamse handelsbalans”. Een dergelijke handelsbalans zou immers ook rekening moeten houden met de cijfers voor intergewestelijke handel en over dat soort gegevens beschikt de Nationale Bank van België vooralsnog niet. Gemakshalve zullen we hierna toch gewoon de oneigenlijke term “handelsbalans” hanteren.

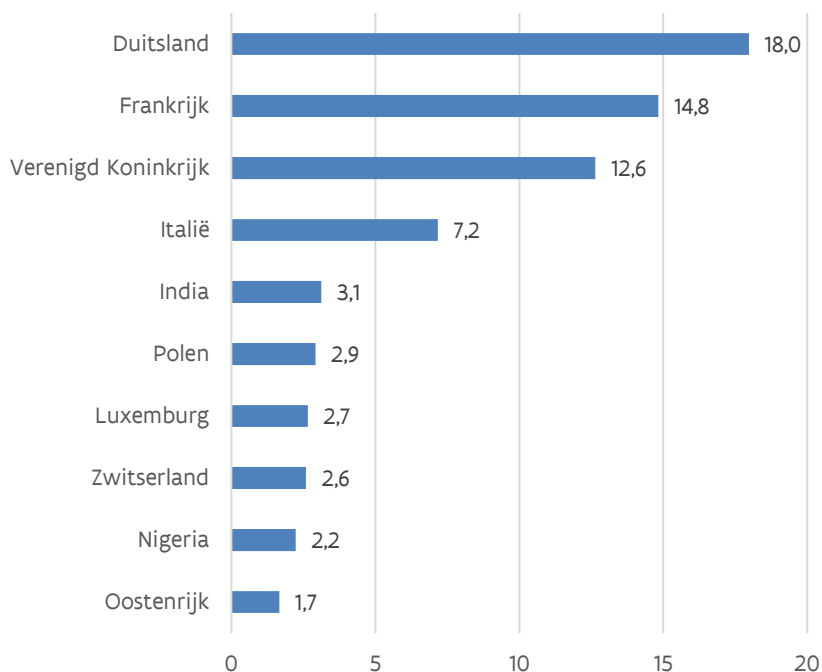
De schommelingen van de energieprijzen (vooral aardolie en -gas) hebben hun effect op de handelsbalans duidelijk niet gemist.

In Vlaanderen nam in 2017 de waarde van de import van *minerale brandstoffen* toe tot € 41 miljard, een stijging met 23,5%.

Vooraf in de handelsbalans met onze topleverancier **Nederland** komen geïmporteerde energieproducten zeer nadrukkelijk om de hoek kijken. Een idee van de impact van die “invoerenergie” op de balans met Nederland: mochten we in onze handelsrelatie met Nederland de energiehandel buiten beschouwing laten, dan zou in 2017 de handelsbalans met onze Noorderburen niet € 13,8 miljard in ons nadeel zijn doorgeslagen, maar slechts voor € 1,8 miljard in het rood hebben gestaan. Dat “energie-invoereffect” weegt niet alleen op onze handelsbalans met Nederland en andere belangrijke energieleveranciers, maar heeft zeker ook repercussies op onze globale handelsprestaties. Als we de post ‘minerale brandstoffen, aardolie en distillatieproducten’ niet meenemen in de becijfering van import en export, dan zou Vlaanderen in 2017 een nog groter handelsoverschot van € 31,6 miljard hebben geboekt i.p.v. de € 17,7 miljard overschot met de energieproducten meegerekend.

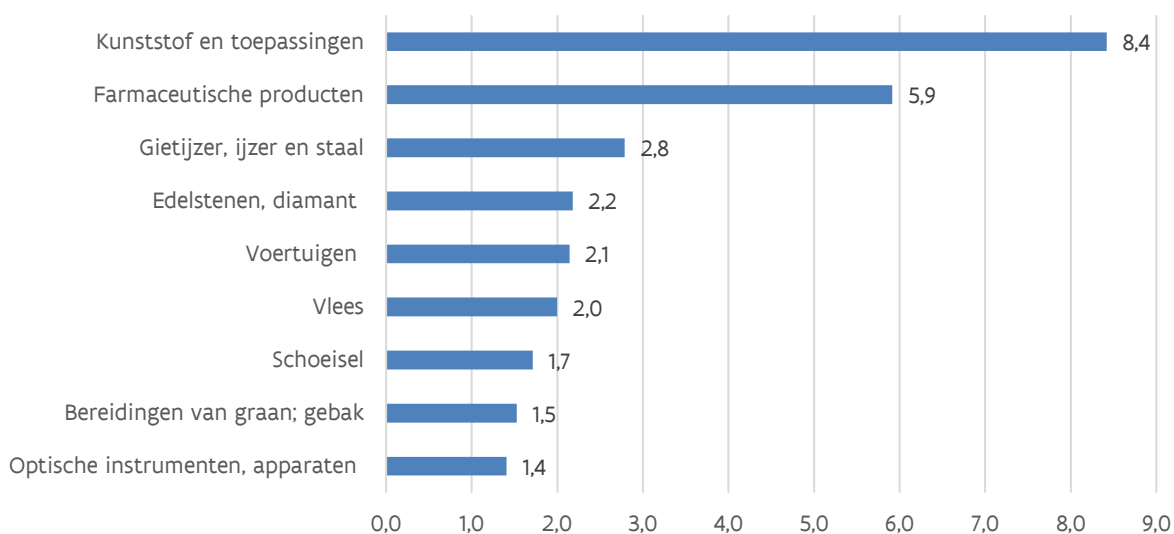
TOP 10 HANDELSOVERSCHOTTEN IN 2017

(per land, in € miljard)



TOP 10 HANDELSOVERSCHOTTEN PER PRODUCT IN 2017

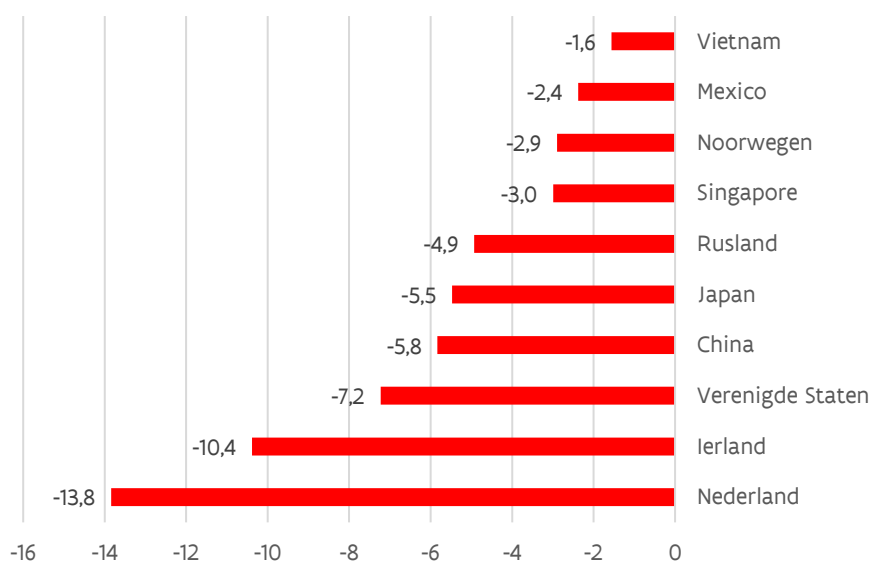
(in € miljard)



Met een meer gevarieerd pakket exportproducten genereert onze regio vooral stevige **overschotten** met aloude klanten binnen de EU: Duitsland (€ 18,0 miljard), Frankrijk (€ 14,8 miljard), het Verenigd Koninkrijk (€ 12,6 miljard) en Italië (€ 7,2 miljard). Pas daarna duikt de eerste niet-EU-klant op, India (€ 3,1 miljard - *diamant*). Iets verderop volgen ook nog Zwitserland (€ 2,6 miljard) en Nigeria (€ 2,2 miljard).

TOP 10 HANDELSTEKORTEN IN 2017

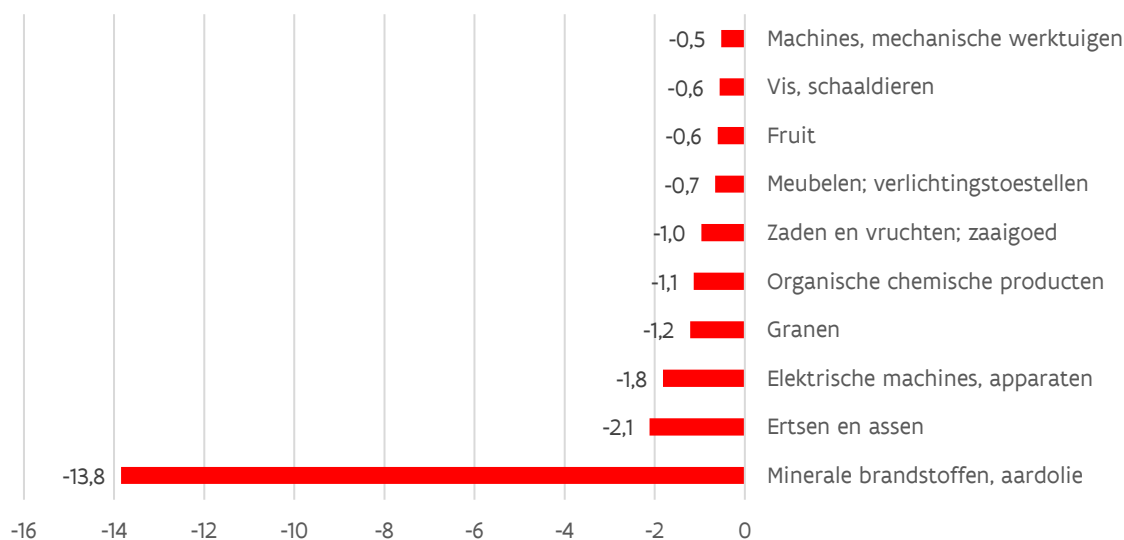
(per land, in € miljard)



Aanzienlijke tekorten op de handelsbalans zijn er met Nederland (€ -13,8 miljard – *energieproducten*, zie hoger), Ierland (€ -10,4 miljard, *chemie/farma*), de Verenigde Staten (€ -7,2 miljard), China (€ -5,8 miljard), Japan (€ -5,5 miljard) en Rusland (€ -4,9 miljard) en Singapore (€ -3,0 miljard).

TOP 10 HANDELSTEKORTEN PER PRODUCT IN 2017

(in € miljard)



BRON: Instituut voor de Nationale Rekeningen (NBB), verwerking Cel Kennisopbouw FIT.

N.B.: Deze cijfers – opgesteld volgens het *communautaire concept* – zijn voorlopig en dus voor herziening vatbaar. Het *nationale concept* is gebaseerd op de eigendomsoverdracht tussen een ingezetene en een niet-ingezetene, terwijl het communautaire concept gebaseerd is op het overschrijden van de landsgrens door de goederen. De totalen voor de intra-EU handel bevatten de handel met de 27 overige EU-lidstaten.